

4

розділ

КУЛЬТУРА ТА МІЖКУЛЬТУРНЕ СПІЛКУВАННЯ

*Як навчитися ефективно спілкуватися
з представниками різних культур*

У процесі полікультурного виховання використання діалогічних виховних, комунікативних стратегій активізує взаємодію між суб'єктами освітньо-виховного процесу. Варто зазначити, що характер комунікації між представниками різних культур ускладнюється як через лінгвістичні бар'єри, так і через значно глибші психологічні аспекти, що зумовлені різними системами світосприйняття, цінностями, моделями поведінки.

Як свідчить багаторічна практика, використання зазначених стратегій стимулює взаємодію між суб'єктами освітньо-виховного процесу. Однак для вищої ефективності вони мають бути доповнені паралінгвістичним виміром, який передбачає не тільки сприйняття на предметному рівні, але й на рівні відношення, тобто не лише того, що людина говорить, але й того, що вона хоче сказати, якими є її наміри. Тому особисте спілкування, співпраця чи взаємодія з представниками іншої культури є надзвичайно важливими в процесі полікультурного виховання.

Провідну роль у процесі практичної взаємодії представників різних культур відіграє емпатія, тобто здатність поставити себе на місце іншого, оцінити певну ситуацію очима цієї людини, зрозуміти її думку, мотиви поведінки, хід міркувань, почуття, проявити справжній інтерес до співрозмовника та перейнятися його ситуацією. Емпатія є особливо важливою в умовах міжкультурного діалогу, коли потрібно вибрати правильну стратегію поведінки.

№	Назва вправи	Форми реалізації			Вікова група			Типи полікультурної компетентності				Пріоритетн. виховний потенціал		
		Уроки	Позакл. захід	Виховна година	Молодша	Середня	Старша	Міжетнічна	Міжрелігійна	Міжрегіональна	Стратифікаційна	Пізнавальний	Ціннісний	Діяльнісний
ІС.01	Привітання у різних культурах Як вітаються люди в різних культурах.		•	••	••	••	••	••	••		•	•	•	••
ІС.02	День рідної мови у багатокультурному класі Чому нам слід поважати мови спілкування інших людей.	••	•		••	••	•	••		•		•	•	••
ІС.03	Культура спілкування Як люди в різних культурах спілкуються поміж собою.	••	•	•	○	••	•	•	•	○	•	••	•	○
ІС.04	Мовчки, але спільно Яким чином можна досягти порозуміння.	••	•	•	•	•	••	•				•	•	••
ІС.05	Сила добрих слів Яким чином в різних мовах описуються одні й ті ж об'єкти, явища.	••	•	•	•	••	••	••				•	••	
ІС.06	Мова сусіда Яку роль відіграють найбільш вживані слова в різних мовах.	••	•	•	•	••	•	••		•		••	•	•
ІС.07	«Ні» у різних культурах Як кажуть «ні» у різних культурах.	••	○	•	○	••	•	••	•			••	•	•
ІС.08	Про всіх на світі Як ми залежимо один від одного.		••	•	••			•	•		•	•	••	
ІС.09	Маленька чорна овечка Чи завжди на підставі першого враження можна скласти повноцінне уявлення про людину або подію.		•	••	••			•	•	•	•	•	•	
ІС.10	ІНТЕГРАЦІЯ ЧЕРЕЗ ДІАЛОГ. Яким чином краще інтегрувати внутрішньо переміщених осіб в межах місцевої громади		••			••	••	•	•	••		•	•	••

ІС.01

ПРИВІТАННЯ У РІЗНИХ КУЛЬТУРАХ

Як вітаються люди в різних культурах

7–17 років

15–20 хв

ВИХОВНА МЕТА: розвинути у школярів вміння розуміти особливості привітань в різних мовах та практично застосовувати їх.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: привітання, спілкування, рідна мова, жестикуляція.

У різних народів світу існують свої способи вітання при зустрічі. Пропоную дізнатися, як вітаються і що кажуть один одному при зустрічі мешканці різних країн. Згодом ви зможете використовувати такі вирази та жести спілкуючись із представниками інших культур, навіть якщо не володієте їхньою мовою. Тим самим ви підкреслите свою повагу до співрозмовника, а це значно підвищить ваш авторитет у його очах.

КРОК 1. Вчитель заздалегідь готує картки із привітаннями або описом привітань на різних мовах та за необхідності подає їхню транслітерацію кирилицею.

КРОК 2. Кожен учень, навмання, витягує карточку із привітанням, не озвучуючи завдання іншим учасникам, уважно вивчає вимову та семантичне значення цього привітання або жестикуляцію.

КРОК 3. Учні стають в коло, і кожен з них «вітається» тією мовою або жестами, якими привітання написано на його картці. Інші учасники мають визначити країну, в якій вітають один одного в такий спосіб.

Приклади привітань у різних країнах світу:

Арабські країни: люди схиляють руки на грудях.

Гренландія: «Гарна погода!» (навіть за несприятливих погодних умов).

Ізраїль: «Мир вам!»

Індія: руки складають разом і шанобливо притискають їх до грудей. Деякі індійські народи при зустрічі знімають взуття.

Іран: «Будь веселим!»

Італія: «Чао!»

Китай: люди кланяються з витягнутими уздовж тіла руками.

Країни Латинської Америки: обнімаються навіть із незнайомцем.

Монголія: «Чи здорова ваша худоба?».

Німеччина: «Добрий ранок», «Добрий день», «Добрий вечір».

Росія: побажання здоров'я, обмін дружнім рукостисканням (як правило, лише поміж чоловіками).

США: «Як справи?» – «Дуже добре» (відповісти «погано» – невиховано).

Франція: торкаються щоками по черзі, посилаючи в повітря поцілунки.

Японія: кланяються, використовуючи один із трьох видів поклонів: найнижчий, середній з кутом в 30 градусів або легкий.

КРОК 4. Загальне обговорення:

- Навіщо виконувати вправу?
- Що ви отримали, виконуючи вправу?
- Поділіться своїми емоціями і враженнями

Коментарі: Можна організувати проведення цієї вправи таким чином, що кожен учень окрім озвучення привітання коротко розповість про ту чи іншу країну, її мову та особливості культури.

